

LANDSKAPSSTYRELSENS FRAMSTÄLLNING

till Landstinget med förslag till

- 1) landskapslag angående ändring av 4 och 5 §§ landstingsordningen för landskapet Åland,
- 2) landskapslag angående ändring av 14 och 15 §§ landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna i landskapet Åland,
- 3) landskapslag angående ändring av 11 och 12 §§ landskapslagen om kommunalförvaltning i Mariehamns stad, och
- 4) landskapslag angående ändring av 9 och 10 §§ landskapslagen om landstingsval och kommunalval.

Genom lagändringar av den 12 maj 1972 (FFS 357-359/72) sänktes valrättsåldern vid riksdagsmannaval och vid val av elektorerna för valet av republikens president från 20 till 18 år. Likaledes sänktes rösträttsåldern vid kommunalval till 18 år genom lagändringar samma dag (FFS 360-361/72). Valbarhetsåldern bibehölls likväl vid 20 år, vilket resulterade i att rösträttsåldern och valbarhetsåldern skildes åt.

Rösträttsåldern och valbarhetsåldern för både landstingsval och kommunalval i landskapslagstiftningen är för närvarande 20 år.

Vid vintersessionen detta år överlämnade landstinget emellertid en lagmotion till riksdagen innefattande lag angående ändring av självstyrelselagen för Åland och lag om inskränkning i rätten att förvärva och besitta fast egendom i landskapet Åland. Bland ändringsförslagen finns även ett förslag till ändring av 7 § 1 mom. självstyrelselagen, som innebär en sänkning av rösträttsåldern till 18 år vid landstingsval.

Med hänsyn till landstingets principiella ställningstagande genom denna lagmotion, föreslår landskapsstyrelsen sådana ändringar i landskapslagstiftningen, att under förutsättning att lagmotionen hinner slutbehandlas i riksdagen och träda i kraft före det ordinarie landstingsvalet i oktober 1975, rösträttsåldern vid sagda val vore 18 år.

Framställningens tekniska genomförande kompliceras av att regeringen till riksdagen överlätit en proposition (prop. nr 36/1973) innefattande förslag om sänkning av valbarhetsåldern och myndighetsåldern till 18 år. Rösträtts- och myndighetsåldern skulle därefter åter bli densamma vid statliga val. Regeringens proposition behandlas för tillfället i riksdagens grundlagsutskott.

-2-

Förslaget till ändring av landstingsordningen har därför utformats så att sänkningen av valbarhetsåldern till 18 år vid landstingsval blir gällande utan lagstiftningsåtgärder, genast då sänkningen av myndighetsåldern med två år i riket trätt i kraft. Intill dess denna sänkning har genomförts i riket, innebär formuleringen av landstingsordningen som stadgar om valbarhet i denna framställning att unga personer som före valåret fyllt 18 år och således har rösträtt även blir valbara i fall de ingår äktenskap och på detta sätt uppnår myndighet. En sådan komplikation är dock av kortvarig natur, eftersom regeringens proposition om en sänkning av myndighetsåldern till 18 år är under behandling i riksdagen. Beträffande valbarhetsåldern tillkommer lagstiftningsbehörighet landstinget.

Enligt 13 § 1 mom. 3 punkten tillkommer landstinget lagstiftningsbehörighet i ärenden rörande utom annat kommunalförvaltning och kommunal vallag med de begränsningar 11 § 2 mom. 7 punkten innehåller. I sistnämnda stadgande anges att till rikets lagstiftningsbehörighet hänförts bl.a. "grundsatsen om allmän och lika kommunal rösträtt för finsk medborgare som uppnått lagstadgad ålder." Av den ståndpunkt högsta domstolen intagit de det gällt tolkningen av det i samma lagrum ingående stadgandet om "proportionella val" följer att begreppet "lagstadgad ålder" avser den i rikets kommunallag stadgande rösträttsåldern, vilken enligt gällande lydelse av 15 § kommunallagen (360/72) är 18 år. På den grund föreslår landskapsstyrelsen att motsvarande stadganden i landskapets kommunallagar ändras så att rösträttsåldern även vid kommunalvalen i landskapet sänks till 18 år. Valbarhetsåldern skulle dock i avvaktan på ovan nämnda sänkning av myndighetsåldern bibehållas vid 20 år.

Med hänvisning till det anförda förelägges Landstinget till antagande

L a n d s k a p s l a g
angående ändring av 4 och 5 §§ landstingsordningen för land-
skapet Åland.

I enlighet med Landstingets beslut, tillkommet i den ordning-
55 § landstingsordningen föreskiver, ändras 4 § 1 mom. och 5 §
1 mom. landstingsordningen för landskapet Åland av den 2 februa-
ri 1972 (11/72), såsom följer:

4 §.

Angående rösträtt vid landstingsval stadgas i självstyrelse-
lagen för Åland.

5 §.

Valbar till landstingsman är envar röstberättigad som ej står
under förmynderskap.

Denna lag tillämpas första gången vid det ordinarie lands-
tingsval som förrättas år 1975.

-2-

L a n d s k a p s l a g

angående ändring av 14 och 15 §§ landskapslagen om kommunalförvaltning i landskommunerna i landskapet Åland.

I enlighet med Landstingets beslut ändras 14 och 15 §§ landskapslagen den 18 april 1956 om kommunalförvaltning i landskommunerna i landskapet Åland (16/56), av dessa lagrum 14 § sådan den lyder i landskapslagen den 11 december 1970 (35/70), såsom följer:

14 §.

Kommunal rösträtt tillkommer envar, som innehar åländsk hembygdsrätt och som under valåret mantalsskrivits eller bort mantalsskrivas i kommunen sant före valåret uppnått 18 års ålder.

Rösträtt tillkommer dock ej den, som befunnits skyldig till att vid kommunala val ha köpt eller sålt röst eller gjort försök därtill eller på flere än ett ställe avgivit sin röst eller genom våld eller hot stört valfriheten, ända till utgången av det sjätte kalenderåret efter det, då slutlig dom i saken gavs.

15 §.

Valbar till kommunala förtroendeuppdrag är, såvitt därom icke är särskilt stadgat envar i kommunen bosatt person, som vid valårets ingång uppnått 20 års och som enligt 14 § tillkommer rösträtt och som ej står under förmynderskap.

Denna lag tillämpas, första gången vid de kommunalval som förrättas år 1975.

-3-

L a n d s k a p s l a g

angående ändring av 11 och 12 §§ landskapslagen om kommunalförvaltning
i Mariehamns stad.

I enlighet med Landstingets beslut ändras 11 och 12 §§ landskaps-
lagen den 28 mars 1961 om kommunalförvaltning i Mariehamns stad
(4/61), av dessa lagrum 11 § sådan den lyder i landskapslagen den
11 december 1970 (36/70), såsom följer:

11 §.

Kommunal rösträtt tillkommer envar, som innehar åländsk hembygdsrätt
och som under valåret mantalsskrivits eller bort mantalsskrivas i
staden samt före valåret uppnått 18 års ålder.

Rösträtt tillkommer dock ej den, som befunnits skyldig till att vid
kommunala val ha köpt eller sålt röst eller gjort försök därtill eller
på flere än ett ställe avgivit sin röst eller genom våld eller hot
stört valfriheten, ända till utgången av det sjätte kalenderåret efter
det, då slutlig dom i saken gavs.

12 §.

Valbar till kommunala förtroendeuppdrag är, såvitt därom icke är
särskilt stadgat, envar i staden bosatt person, som vid valårets
ingång uppnått 20 års ålder och som enligt 11 § tillkommer rösträtt
och som ej står under förmynderskap.

Den här lag tillämpas första gången vid de kommunalval som förrättas
år 1975.

L a n d s k a p s l a g

angående ändring av 9 och 10 §§ landskapslagen om landstingsval och kommunalval.

- - - - -

I enlighet med Landstingets beslut ändras 9 § 1 mom. och 10 § 1 och 3 mom. landskapslagen den 30 december 1970 om landstingsval och kommunalval (39/70), såsom följer:

9 §.

Som underlag för vallängderna skall mantalsskrivningsmyndigheten i landskapet Åland under juni månad valåret mot fastställd avikt tillställa den kommunala centralnämnden en för varje röstningsområde särskilt uppgjord längd (basförteckning) över alla enligt mantalsslängden för valåret i kommunen bosatta personer, vilka åtnjuter åländsk hembygdsrätt och före ingången av valåret fyllt 18 år. I ett tillägg till basförteckningen skall upptagas i 10 § 3 mom. avsedda personer. Förteckningarna utskrivs i den ordning mantalsslängden utvisar på blankett, som fastställs av landskapsstyrelsen. I förteckningen skall i kommunen mentalskrivna personer, vilka icke antecknats vid fastighet, hänföras till en särskild grupp. Till varje förteckning skall fogas ett alfabetiskt register i två exemplar, uppgjort i form av ett kartotek så, att det ena exemplaret kan användas såsom underlag för i 11 § avsedda kort.

- - - - -

10 §.

I vallängderna skall införas envar, som innehar åländsk hembygdsrätt och före valårets ingång fyllt 18 år samt under valåret är eller enligt gällande stadganden om mantalsskrivning hade bort vara mantalsskriven i kommunen.

- - - - -

Person som före valåret fyllt 18 år och som åtnjuter åländsk hembygdsrätt, men som icke är mantalsskriven i någon kommun i landskapet, skall antecknas i ett särskilt tillägg i vallängden för det röstningsområde, där han senast före valåret var mantalsskriven.

Denna lag tillämpas i fråga om kommunalval första gången vid de kommunalval som förrättas år 1975 och i fråga om landstingsval, vid det landstingsval som första gången förrättas efter det att den i 7 § 1 mom. självstyrelselagen för Åland stadgade rösträttsåldern ändrats till 18 år.

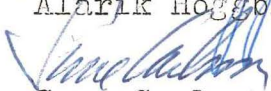
Mariehamn, den 27 augusti 1974.

På landskapsstyrelsens vägnar:

L a n t r ä d

Lagberedningschef

Alarik Högblom

Sune Carlsson.